

TÄHEKE

1997

V&I '97

TÄHEKESE NUKUTEATER

HELJU RAMMO

Jõujuurikas

Tegelased: Suur pruun Karu, uudishimulik Oravapoiss, väle Jänesetüdruk, väarikas Põdraisand.

Lavapildiks on jämeda männipuuga metsalagendik.

Müta-müta tuleb lagendikule suur pruun Karu. Läheb männi juurde ja silmitseb seda hindavalt. Katsub puud käpaga.

KARU: See see on! Minu mõõdupuu! Mõni mõõdab enda pikkust, aga mina mõõdan jõudu. (Lööb käpaga vastu rindu) Oma jõudu! (Hõikab)

Hei, hei! Tulge kõik siia! Nagu jalad võtavad! Ma näitan!

ORAVAPOISS (tules): Mida sa näitad, ah?

JÄNESETÜDRUK (tules): Ütle, ütle, ütle!

PÕDRAISAND (tules): Vaataks kah, mida sul näidata on.

KARU: Imet.

ORAVAPOISS: Imet?

JÄNESETÜDRUK: Oi-oi-oi!

PÕDRAISAND: Mis imet?

KARU: Maailmaimet! Ma olen kõige suurem, kõige tugevam, kõige vägevam! Ja nüüd ma näitan teile, kui suur mu jõud on.

ORAVAPOISS: Mismoodi sa näitad?

JÄNESETÜDRUK: Ütle!

PÕDRAISAND: Jah, jah. Kuidas sa seda teed?

KARU (Patsutab käpaga puud.): See puu variseb kohe maha kui ölekõrs.

ORAVAPOISS: Oihh!

JÄNESETÜDRUK: Ölekõrs?!

PÕDRAISAND: Noo-noo!

KARU: Kohe näete! Ja siis teatage kõigile, kui suur mu jõud on. Nüüd sammun eemale, võtan hoogu ja siis...

(Karu tatsab eemale, tõuseb tagajalgadele ja hakkab müta-müta männipuu poole tulema. Kiirus kasvab. Põmaki! tormab Karu peaga vastu puud ja vajub uimaselt istuli.)

(Kolm pealtvaatajat lähenevad ettevaatlikult Karule.)

ORAVAPOISS: Jõujuurikas ei liiguta oimugi.

JÄNESETÜDRUK: Ei tea, kas hingabki enam?

PÕDRAISAND: Justkui mõmiseks.

ORAVAPOISS: Mõmiseb jah.

JÄNESETÜDRUK: Tahaks nagu midagi öelda.

PÕDRAISAND: Kuulame teraselt !

KARU: Kas-kas puu va-varises ma-maha kui ö-ölekõrs?

ORAVAPOISS: Puu ei varisenud, aga sina küll.

JÄNESETÜDRUK: Koos mühuga otsaes.

PÕDRAISAND: Suurega kui tossu täis murumuna.

KARU (Katsub käpaga otsaesist): Mu-mu-muru-mu-mu-muna...

ORAVAPOISS: Ei tea, kui suur jõujuurika jõud siis tegelikult on?

PÕDRAISAND: Noh, eks nii suur kui aru ta peas.

(Oravapoiss ja Jänesetüdruk silmitsevad hoolega Karu pead.)

KARU (Hoiab käppa muhu peal.): Mu-mu-muru-mu-mu-muna...

LEHTE HAIN SALU **Preili Eijolee**

Hakkas preili Eijoleel sünnipäev tulema. Mötles, teeks õige plaadisaia. Hüüdis emale:

"Mune ei ole!"

"Võta jääkapist," juhatas ema.

"Piima ei ole."

"Sealsamas munade kõrval."

"Jahu ei ole! Pähkleid ei ole! Rosinaid ei ole!"

"Köögikapis on küll," juhatas ema.

"Aga puhast panni ikkagi ei ole!"

Jäi plaadisai tegemata, külalised kutsumata. Ja nii alalõpmata. Ema ja isa rääkisid nõu kokku, viisid lapse psühholoogi jutule.

"Te olete välismaa nime pannud, sellepärast," ütles psühholoog. "Leidke sobivam nimi."

"Jajah," rõõmustasid isa ja ema. Ning panidki lapsele teise nime: Jajahh.

Preili Eijolee kitsas hapukurginägu läks ümmarguseks õhupallinäoks, ta oli kõigegega nõus ja alati hakkamas.

Teised tegid nalja: "Sõidame ilma piletita!"

"Jajah," ütles tema ja sõitiski.

Ulakad lapsed kutsusid: "Tule, lähme laternate pihta märki viskama!"

"Jajah," ütles tema, läks ja viskaski.

Ema ja isa rääkisid nõu kokku, võtsid lapse näpu otsa ja viisid jälle psühholoogi juurde.

"Ma ju ütlesin, et viga on nimes. Vanad eestlased panid oma lapsele ikka mõne väärika esivanema nime," ütles psühholoog.

Nad läksid hüva nõuga koju.

"Mis su väärika esivanema nimi on?" küsis ema.

"Ei tea," ütles isa.

Ja nad panidki lapsele nimeks Eidea.

Illustreerinud SÜLLI REET KUULI

EESTI

RAHVUSRAAMATUKOGU

JAAN RANNAP

OI, OI, REBAST

Kas oled sa metsaserval või kuusikut läbiva teeraja ääres orava söögilauda märganud? Ei tea miks, aga sageli meeldib oravatele pruukosti võtta mõne kindla kuuse otsas. Kui seal käbid lõpevad, toob ta teistelt puudelt lisa, aga sööma seab end endiselt armsakssaanud oksale.

Säärane kena söömapuu on minu suusaraja ääres, üksiku metsatalu juurde viiva vankritee kõrval. Seetõttu võin härra Oravale sageli tere teha. Tänavu on käbisid palju ja härra Orav toiduga hooletu. Puu all rootsude keskel lebab ka pooleni lüditud käbisid. Ju need pääsesid käppade vahelt lahti, kui hammas seemneid välja kaevas.

Poolikut käbi ei vaevu härra Orav puu otsa tagasi tooma. Terve käbiga on teine lugu. Valla pääsenud tervele käbile kribab härra Orav mõnikord järele. Olen seda juhtunud nägema.

Ilmselt on neid üles-alla käimisi ka keegi teine märganud. Ühel päeval leian lumelt härra Rebase jäljed. Vaata rebast! Puhmaste varju hoides on teine tulnud vinga-vonga söömalauapuu alla ja end siis mätaste vahele peitnud. Oi, oi, härra Rebane! Kas sa mõtled, et härra Oraval silmi peas pole? Tal on ülevalt hea vaba vaade, küll ta su punase kasuka ära näeb. Kui tahad lumises metsas märkamatuks jääda, pane valge kuub selga, nagu väikevennad nirk ja kärp on teinud.

SALAKELDER

Lõuamäe lepiku nugist tean ma juba mitu aastat, ehkki näinud pole teda kordagi. Meie tutvus käib kirja teel. Tema kirjutab lumele, eks mina siis ka. Millegipärast hakkasin teda kohe pidama isasloomaks, niisiis panin talle nimeks Nikolai.

Esimene lumi Nikolaid padrikust välja ei too. Aga kui mõni päev mööda läheb, on ta suusarajast üle kalpsanud, kändude ümber luusinud ja siis puu otsa kadunud. Ühel hommikul leian jäljed, mis viivad otse üle lageda heinamaalapi. Nikolai nii sirgjoonelist liikumisteed ei ole ma varem näinud. Huvitav, mis tal mõttes oli, kuhu ta kiirustas?

Ega olegi vaja kaugele minna. Nikolai on ühe põõsa all kaevamistööd teinud. Mis ta sealt leidis, saab kohe selgeks. Lumel lebavad tähnilised munakooretükid.

Vaata nugist! Külluslikul suvel on ta toiduvaesele talvele mõelnud. Ettenägelikult on ta muna või kaks mustadeks päevadeks sambla sisse peitnud. Aga kuidas ta nüüd selle paiga üles leidis? Ilma otsimata, otsejoones padrikust salakeldri juurde tulles. Mis kompass see on, millega nii täpselt vajalik koht välja peilitakse?

Need on küsimused, millele oskaks ainult nugis Nikolai vastata.

Illustreerinud HENNO KÄO

ART LEETE

NAKSUTAJA VÄHK

Karu kõndis mööda metsa. Ta jõudis väikese jõe äärde, mis puude vahel voolas. Karu pistis käpa vette ning vähk võttis sellest sõraga – naksti! – kinni.

Karu ehmus. Ta jooksis jõest eemale, nii et puud ja põõsad ragisesid. Siis tuli talle hunt vastu. Hunt küsis:

"Karu, miks sa jooksed läbi metsa nii suure hooga, et puud-põõsad ragisevad?"

"Kõndisin enne metsas rahulikult ringi," rääkis karu. "Jõudsin jõe äärde, pistin käpa vette ja vähk võttis käpast – naksti! – kinni."

Hunt ei uskunud:

"Mis sa räägid, karu! Sa oled metsas kõige tugevam. Mis üks väike vähk sulle teha saab? Lähme õige ja vaatame, mis mees see vähk on."

Läksid karu ja hunt kahekesi jõe äärde. Karu pistis käpa vette ja vähk võttis sellest – naksti! – kinni. Karu kokkus jälle ära ja tormas minema, murdunud puudest rada taga. Hunt pistis koonu vette ning vähk võttis hundi ninast – naksti! – kinni. Hunt röögatas ning kihutas karule järele.

Karule ja hundile tuli vastu jänes. Vaatas põgenikke, imestas ja küsis:

"Miks te niimoodi ragina ja mürinaga läbi metsa jooksete?"

Karu ja hunt seletasid asja ära. Et karu pistis käpa vette ning vähk võttis sellest – naksti! – kinni. Ja et hunt pistis koonu vette ja vähk võttis tal – naksti! – ninast kinni.

"Nüüd jooksemegi kahekesi mööda metsa, ühel käpp, teisel koon ära naksutatud."

Jänes ei tahtnud uskuda:

"See on nii imelik jutt. Te olete ju metsas kõige tugevamad loomad. Kuidas väike vähk teid kiusata saab? Lähme vaatame koos, mis selle vähiga õigupoolest lahti on."

Läksid loomad kolmekesi jõe äärde. Karu pistis käpa vette, vähk võttis sellest – naksti! – kinni. Karu jooksis minema. Hunt pistis koonu vette ning vähk võttis sellest – naksti! – kinni. Hunt põgenes samuti. Jänes torkas kõrvad vette ning vähk võttis nendest kahe sõraga – naksti! – kinni. Jäneski lõi kartma ning plagas karule ja hundile järele.

Jooksevad nüüd kolmekesi seal mööda metsa.

IMELINE - KÖRVITS

Rootsi kirjanik Lennart Hellsing on sündinud 1919. aastal. Oma esimese lasteraamatu "Kass puhub hõbesarve" avaldas ta 26 aasta vanuselt. Tänapäevaks kannab tema nime juba 40 lasteraamatut. Õige mitmed neist on riimilised.

Lennart Hellsingi jutud on sageli värssidega läbi põimitud. Tema sõnadele loodud laule on laulnud kõik Rootsimaal koolilapsed. Kirjaniku lasteraamatud on olnud oma maa kultuurisündmuseks osalt ka seetõttu, et neid on illustreerinud Rootsimaal kuulsamad kunstnikud.

Mõne oma raamatu kirjutas Lennart Hellsing hoopis teistmoodi, kui Rootsimaal oli harjutud. Selle kohta öeldakse nüüd: ta uuendas rootsi lastekirjanduse traditsioone.

Lennart Hellsingil on viis last.

Väikekaru ja Suurkaru istusid oma köögis ja söid lõunat. Nad söid sipelgamune ja mett.

"Brummelibrum," ütles Väikekaru. "Mis sodi see toidu sees on?"

"Brummelibrum, näita mulle," ütles Suurkaru. "Ahaa, see on üks SEEME."

"Seeme?" imestas Väikekaru. "Mis see veel on?"

"Miski," vastas Suurkaru. "Kui mulda panna, hakkab see kasvama ja sellest tuleb miski."

"Mis asi siis?" küsis Väikekaru.

"Seda ma ei tea," vastas Suurkaru. "Lähme aeda ja paneme selle maha, küll siis näeme."

"Uhh!" ütles Väikekaru. "Kas me lähme selle rajuvihmaga välja?"

Suurkaru vastas: "Me võtame oma vihmavarjud."

Suurkarul oli kullast vihmavari ja Väikekarul hõbedast. Aia keskel panid nad seemne mulda. Suurkarul oli kullast labidas ja Väikekarul hõbedast.

"Nii," ütles Suurkaru. "Nüüd lähme tuppa ja sööme edasi."

Nädala pärast oli seemnest kasvanud roheline võsu. Võsu otsas ripus miski, mis nägi välja nagu väike roheline hernes.

"Ahaa!" ütles Väikekaru. "Sellest tuleb mustikas."

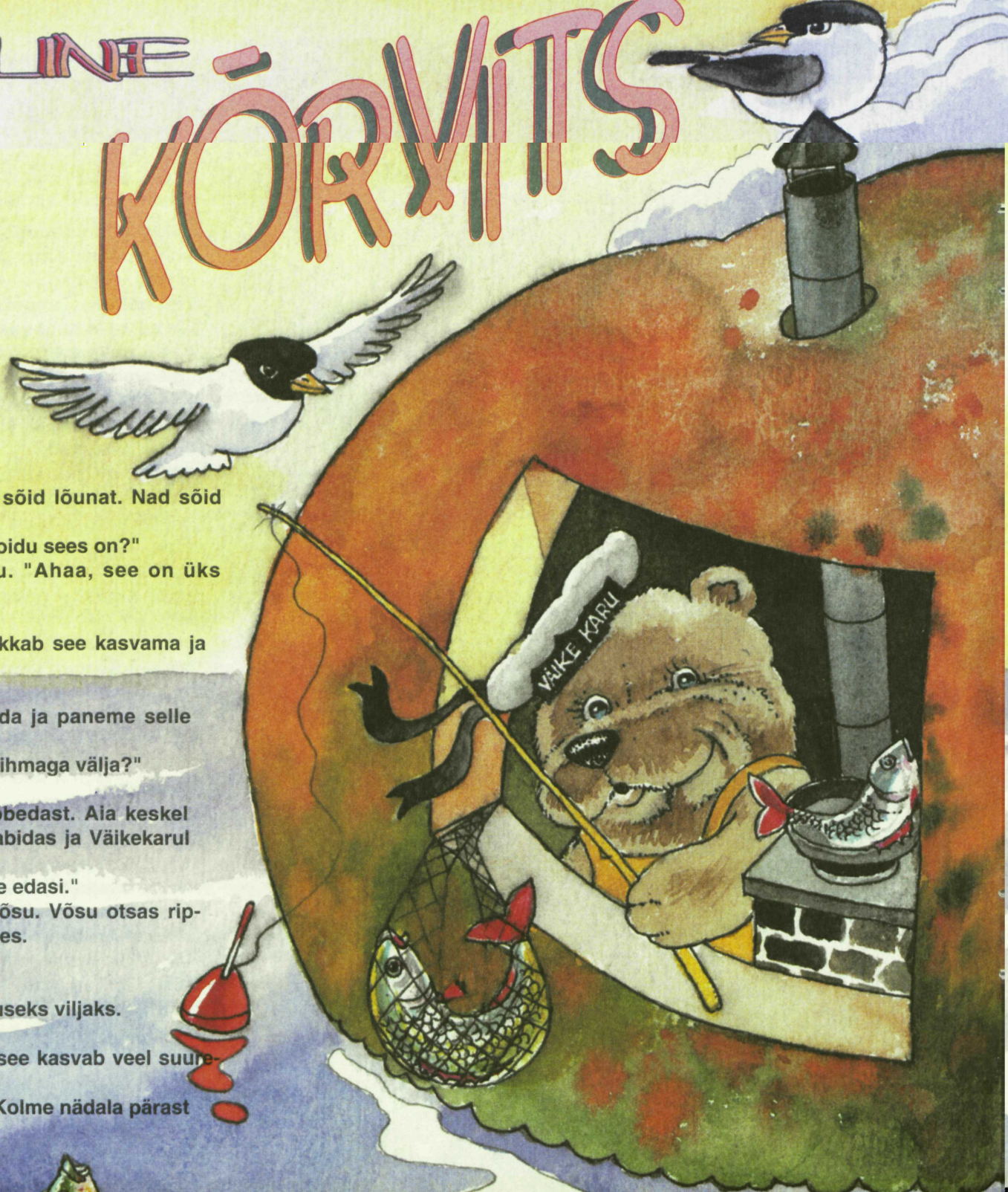
"Ootame ja vaatame," ütles Suurkaru.

Kahe nädala pärast oli mustikas kasvanud pikerguseks viljaks.

"Ahaa!" ütles Väikekaru. "Sellest tuleb kurk."

"Ootame ja vaatame," ütles Suurkaru. "Võib-olla see kasvab veel suuremaks."

Suurkarul oli õigus. Vili kasvas palju suuremaks. Kolme nädala pärast

Illustreerinud PRIIT REA

oli see suur nagu koerakuut. Nelja nädala pärast oli see suur nagu maja, kuigi üsna väike maja. Üks vana rebane, kes sealt mööda läks, seletas, et vilja nimi on KÕRVITS. Kuid nii suurt kõrvitsat ei olnud rebane enne näinud. Kõrvits kasvas ja kasvas ja lõpuks vajus see karude majale peale.

Väikekaru küsis: "Kus me nüüd elama hakkame?"

"Me kolime kõrvitsasse," vastas Suurkaru. "Võib-olla on see seest tühi."

Karud ronisid kõrvitsa otsa, puurisid sellesse augu ning vaatasid sisse.

"Jah, see on seest tühi," ütles Väikekaru. "Kuid seal on pime ja niiske."

Suurkaru ütles: "Siis võtame oma kummikud."

Nad võtsid oma kummikud. Suurkarul olid kullast kummikud ja Väikekarul olid hõbedast kummikud. Nad saagisid kõrvitsasse kolm akent. Ühe akna vasakule, ühe akna paremale ja ühe täpselt nende kahe vahele. Nad tõstsid kogu vee kõrvitsast välja ja tassisid sinna sisse oma pliidi, oma voodid ja kõik oma meepotid.

Kõrvits kasvas ja kasvas. Ühel ööl tuli see varre küljest lahti ja veeres merre. Kui karud hommikul ärkasid ja aknast välja vaatasid, nägid nad, et kõrvits ujus meres.

"Nüüd oleme me merekarud," ütles Väikekaru.

"Jah, võtame kohe õnged välja," vastas Suurkaru.

Siis võtsid nad õnged välja. Suurkaru õng oli kullast ja Väikekaru õng oli hõbedast. Kalad, mis nad kätte said, praeti hommikusöögiks. Algul oli imelik terve päev mere peal kiikuda, kuid varsti tundus karudele, et nad on kogu aeg merekarud olnud. Terve suve ujus kõrvits ringi. Mõnikord jõudis see maa lähedale, siis korjasid karud puudelt õunu.

Kui tuli sügis, läks ilm külmemaks. "Vaata, lund sajab," ütles Väikekaru. "Kui see nii edasi läheb, saame me jääkarudeks."

"Teeme tule ahju," ütles Suurkaru. "Puid on meil ju küllalt."

Nad lõhkusid puid ja tegid tule ahju. Suurkaru kirves oli kullast ja Väikekaru kirves oli hõbedast. Ahi täitus sooja õhuga. Aga asi on nii, et kõik, mis täitub sooja õhuga ega ole maa küljes kinni, tõuseb õhku. Kõrvits ei olnud maa küljes kinni. See kerkis üles nagu õhupall ja lendas minema.

"Nüüd oleme me lendkarud," ütles Suurkaru.

"Lendkarud?" imestas Väikekaru. "Selliseid karusid ei ole ju olemas."

"Võib-olla olemegi me ainult muinasjutt?" arvas Suurkaru.

"Ei," vastas Väikekaru. "Ma ju mõtlen. Kui ma oleks mittemiski, siis ma ei suudaks mõelda. Ma mõtlen – järelikult olen olemas."

Selle loo valisid "Tähekesele" Noarootsi Gümnaasiumi õpilased. Rootsi keelest tõlkis 12. klassi õpilane Ulla Belovas.

MILVI PANGA

Vastlapäeval

VISSEL-VASSEL VASTUPÄEVA,
MEIE PEAME VASTLAPÄEVA.
VURRILUU KÄIB PÄRIPÄEVA
KESET KENA ÄRIPÄEVA.

VISSEL-VASSEL VASTLAPÄEVAL
LIU JA LINA PIKKUST NÄEVAD
NEED, KES REGE MÄKKE VEAVAD,
KÕIK, KES ALLA SÕITMA PEAVAD.

VISSEL-VASSEL VASTLAPÄEVA,
PARAJAMAT PASTLAPÄEVA...
TEAD SA MÕNDA, KES VAID VÄEGA
KOHTUB VASTLAKUKLIMÄEGA.

OTT ARDER

Ei kõike või teada

MILLAL PILLE PÖLLE PILLAS
PISUKESE PISARA?
PILLAS, KUJ LÕI PÖIDLA PIHTA
VALUSASTI VASARA.

KUIDAS KÜLLI KIHVA KEERAS
KORD KAKAOKISSELLI?
KUUMAL PLIIDIL KÕRVETAS
KISSELLIST KARAMELLI.

KUIDAS KALLE KALKUNILE
KAELA KALLAS KOHVI?
KUIDAS KARLA KARJUS,
KUNI KÕRVA KUKKUS KROHVI?

KUIDAS KARJUS KARJATAS
LOOMAAIAS AHVI,
KERJUS AGA KARJATAS,
NÄHES UNES KRAHVI.

KUIDAS PEETRI PÕSE PEKSI
PAISTE PAPAGOI...?
OI, SA POISS, EI KÕIKE SEDA
KEEGI TEADA VÕI!

OTT ARDER

Kuldsed käed

MA TEAN ÜHT MEEST,
KEL KULDSED KÄED,
KUID RÕÖMU ON SEST VÄHE.
TA JALAD HIGISTAVAD NII,
ET MÜTS EI MAHU PÄHE.

PIRRUS'97

Illustreerinud PIRET SELBERG

ELLEN NIIT

Kärbes kiigub kõrre peal

KÄRBES KIIGUB KÕRRE PEAL,
KUKAPOEG PUUÕRRE PEAL.
LAEVAS LOKSUB MEREMEES,
LAINEKIIK TAL VERE SEES.
PILVEHÄLLIS ÕÖTSUB KUU,
TUULETRALLIS KÕRGE PUU.
PÕLVETRAAVLIL KAPPAB POJU
MAA JA MERE TAKKA KOJU.
TÄNA VAADATA ON VAJA,
ET EI RATSULT ALLA SAJA
HOMME VAPPER MEREMEES,
OMA PERE PEREMEES.

ELLEN NIIT

Karu junts lõi tralli

KARUJUNTS LÕI TRALLI,
PÜÜDIS PUNAST PALLI,
KÄPPADEGA PATSAS –
PALL LÄKS LENDU – AT-SA!
KARGAS, VEERES, PÕRKAS,
RIIVAS LAUANURKA,
LÕI SEAL NINA ÄRA!
ÄRA SINA KÄRA,
RUMAL KAISUKARU,
VOPSUKS VAPRUST VARU!
ALANEVAD MUHUD,
VÄHENEVAD TUHUD,
SIIS KUI PEALE PUHUD.

Munakooki Mannile

ELLEN NIIT

MUNAKOOKI MANNILE,
PUNAJOOKI TANNILE,
LIHAKÄNTSUD PLAADILE
MEELEMÕNUKS TAADILE.
HULLUD POISID HUNDILE,
TORRIS PLIKAD TONDILE!
TAGASITOOMIST EI TULEGI,
MEIL NEID TARVIS EI OLEGI.

MILVI PANGA

Sadu laulab

SAJAN, SAJAN SAJAKAUPA
SULLE KAELA HÜVA KAUPA.

VAHEL VALAN OAVARREST,
LÄBI LAIAST LINNUPARVEST.

VAHEL KRAHMAN PIKSEMAALT
KAASA JUPI VIKERKAART.

SIIS, KUI ENDA UDUKS TEEN,
KERKIB SEENE JÄREL SEEN.

KUI SIND RÜNDAB JÄÄKILD TAHE,
HOIA KRAED, SEST OLEN RAHE.

KUI MA LIUGLEN RÄITSAKANA,
SAJAN, SAJAN TALVE MAHA.

Minu vaba aeg

Iga päev pärast kooli lähen ma võimlemistrenni. Teen harjutusi poomil ja vaibal, kuid kõige rohkem meeldib mulle batuudil (vetruv võrk) hüpata. Varsti on meil võistlused ja ma tahan olla paremate hulgas.

Õhtuti meeldib mulle muinasjutte lugeda, joonistada ning ristsõnu lahendada.

Suvel olin maal vanaisa juures. Vanaisal on kaks hobust. Sõitsime nendega koos vanaisa ja vennaga. Ma nägin, kuidas ja mida hobused söövad.

7-aastane **MARINA MURAVJOVA**
Tallinnast

MAREK NUGIS
4 - aastane

TEEME LAHTI POSTIPAUNA

Meie äpardused

Me käisime kalal, kuid kala ei saanud. Saime saapaid. Kodus tegime pitsat, kuid see kõrbes ära. Sel päeval me lõunat ei söönud. Järgmisel päeval läksime teatrisse. Kui tahtsime saali minna ja meilt piletit küsiti, selgus, et need olid hoopis koju jäänud. Siis otsime kurvastusest suure koti kommi ja söime kohe ära. Need kaks päeva olid tõesti väga imelikud.

SUSAN LUIJSALU ja HELEN SIRP Tallinnast

Imelik juhtum

Ükskord sõitsime kogu perega vanaisa juurde. Vahepeal pidid ema ja isa poes käima. Mina kahe vennaga jäin autosse ootama. Järsku tulid meie juurde neli naljakat olendit. Nad olid kollast värvi ja peas lehvisid neil oranžid juuksed. Nad oleksid nagu mõnest multifilmist välja astunud. Hakkasime nendega rääkima ja nad tulid meiega vanaisa juurde kaasa. Tuttav eesel olevat neid sinna külla kutsunud. Eesel elas lakas. Ta oli heinte sisse suured koopad teinud. Need olid tema toad. Eeslil oli hea meel, kui koos olenditega talle külla läksime. Tegime heinte peale tehislõkke, mis polnud üldse ohtlik. Eesel mängis kitarri ja me laulsime. Kõigil oli lõbus ja keegi ei imestanud millegi üle. See oli mul väga huvitav unenägu.

HELI LUTS Tarbjast

Vallatu Nässu

Nässu on väga vallatu koer. Ta närib kõik asjad katki. Peale selle on ta nagu kass, sest sööb lausa hullumeelselt kala. Mind pani imestama, et ta pistis nahka isegi roti, paljas nahk jäi järele. Nahka hoiab ta kuskil salapaigas ja toob vahete-vahel selle ukse ette, nii et me nahale kogemata peale astume. Nässu on väike toakrants, kes tahab mängida, joosta ja närida.

MALLE REIMEL Võhmast

Üks Miki läks.....

Piritalt merele oma väikse süstaga. Küllap olete seda laulu kuulnud. Ja mõnusalt naeratav Miki-Hiir on teile tuttav nii multifilmidest, koomiksitest kui ka mänguasjana. Võib juhtuda, et varsti saad ise tolle armsa pehme mänguasja omanikuks. Seda küll vaid siis, kui sul loosiga veab. Loosimisest osavõtuks saada meile üks Miki-Hiire kohta tehtud luuletus. Kuid see peab olema hoopis teistsugune kui eespool mainitud laulusalm, ikka päris **SINU OMA**.

Ümbrik salmiga saada toimetusse **HILJEMALT 12. MÄRTSIKS**. Loosimine toimub 15. kuupäeva paiku, nii et hiljem saabunud kirjad selles enam **EL OSALE**.

Toimetuse aadressi leiad ajakirja tagumiselt sisekaanelt. Ümbrikule kirjuta peale ka **MIKI-HIIR**.

Kihutavad MASINAD võivad julgeid MEHI

Inimkond on üha kiiremini kihutavate autode vastu huvi tundnud nende loomisest peale. Esimesed võidusõidud ei andnud küll eriti hiilgavaid tagajärgi. Teepervele jäi autosid rohkem, kui neid finišisse jõudis. Ent see ei heidutanud kiirusekumardajaid. Juba enne viimast sajandivahetust ületati sajakilomeetrise keskmise tunnikiiruse piir. 1909. aastal alistus järgmine sada. Tänapäeval on jõutud autoga, mis küll rohkem raketti meenutab, üle 1000-kilomeetrise tunnikiirusega sõita.

Ka tõsiseltvõetavaid võidusõite hakati enne sajandivahetust korraldama. Põhilised kiirusekumardajad olid tollal prantslased, belglased ja inglased. Ja muidugi ameeriklased, kes kõige uue ja moodsaga alati kaasas on käinud. Täni kuulub Le Mansi võidusõit sai alguse 1906. aastal ja samast ajast pärineb ka Grand Prix võidusõitude traditsioon. Aga maailma praegusele ühele kuulsamale võidusõidutraditsioonile – Indianapolis 500

– pandi Ameerikas alus juba 1911. aastal. Kuulus Indi-rada valmis 1909. a. Paar aastat hiljem otsustati alustada tänini üht pealtvaatajaterohkemat võidukihutamist 500-miilisel (804,5 km) trassil.

Selle sajandi esimesel poolel üritasid võidusõitudel kiireimate autode sekka jõuda praegugi t u t t a v a d automargid Peugeot ja Mercedes. Mitmeid

häid tulemusi saavutas ka Fiat. 1920. aastatel jõudsid esiritta Bugatti, Alfa Romeo, Maserati. Tolle ajastu mainekate võidusõiduautode seas on taolisi, mille järeltulijad tänavasõiduautodena end meigi tänavapildis ilmutavad. Näiteks Austin, Talbot, Vauxhall ja muidugi Ford.

Kindlasti tunneb nii mõnigi huvi, kui palju võidukihutamiste edukamad teenivad. Võidusõit on just selline ala, mis meelkitab ligi nii pealtvaatajaid, end reklaamida tahtvaid firmasid kui ka sponsoreid. Seega liiguvad tippvõidusõidu karussellides suured rahad. Näiteks Indi-500 võistluse võitja sai 1911. aastal preemiaks 27 500 dollarit, 1931. aastal juba 81 800 dollarit.

1971. aastaks ületas võidupreemia suurus juba miljoni dollari piiri. Tänapäevane tippvõidusõitja F 1 klassis (ilmselt kõige mainekam võidusõit üldse), sakslane Michael Schumacher teenib terve hooaja eest Ferrari meeskonnas üle 40 miljoni dollari. (Kuna Eestimaal nii suurtest võidupreemiast ei unistatagi, siis pole mõtet ka Eesti kroonidest rääkida.) Vähemalt Michael Schumacher on mees, kes oma rahaga alati puudustkannatavaid lapsi toetab. Ta ei paista silma ainult raha ega heategevusega. Oma käitumise ja tegudega on ta saanud eeskujuks miljonitele natuke kiirusehulludele poistele. Ja võib-olla tüdrukutelegi.

Üldiselt on võidusõit muidugi karm värk. See nõuab mehelt kihutava auto roolis tohutut enesevalitsemist, karastatud närve, treenitud keha ja kiiret reaktsiooni (võimet olukorda hästi täpselt jälgida ja kohe tegutseda). Võidusõit on julgete meeste ala. Eestimaa praegune tippkihutaja Rain Pilve on edukalt esinenud juba paljudel võistlustel nii Euroopas kui Ameerikas. Tänavu loodab ta pääseda ookeanitagusesse kuulsasse võistlussarja.

MATI LAOS

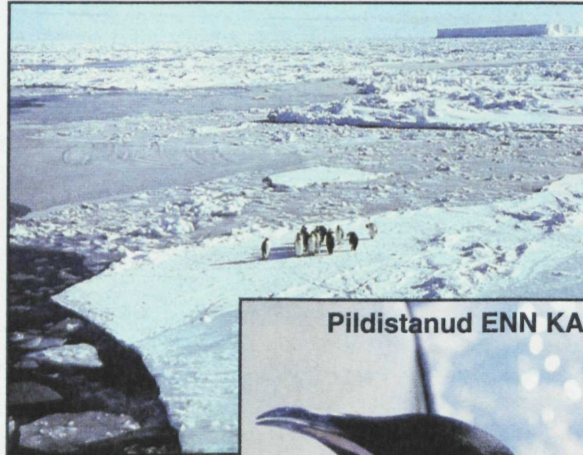
Foto: Estonica

Niisuguse võidusõiduautoga kihutab Rain Pilve Ameerikas 250 km tunnis.

LÕUNAMAALINNUD

Nimetus "pingviin" tuleb ladina keelest ja tähendab rasvast. Vanasti kutsuti teda eesti keeles rasvahaneks. Kuni 7 cm paksune nahaalne rasvamantel lubab toime tulla külmas kliimas ning aitab üle elada pikki näljagaegu. Pingviinide jalad paiknevad keha tagaosas ja lubavad maapinnal liikuda vääriskas püstiasendis. Tiibadest on kujunenud pigem aerud, mis tulevad kasuks kärmel ujumisel. Vee all arendavad nad kiirust kuni 10 meetrit sekundis (nii nobedad on vaid parimad kiirjooksjad staadionil). Merest jahivad pingviinid vähilisi, eriti krilli, samuti kalu ja kalmaare. Kiirus aitab pääseda ka verejanulise merileopardi eest.

Kõik 18 liiki pingviine pesitsevad lõunapoolkera rannikualadel, alates Galapagose saartest kuni Antarktise rannikuni. Siin, kuni 60-kraadises pakases elutsevadki suurimad, kuni 120 cm kõrged ja kuni 45 kg rasked keiserpingviinid. 1936. aastal üritati kuning-, kuldkiird- ja prillpingviine asustada uude elupaika – Lofodi saartele Põhja-Norras. Viimaseid linde nähti seal veel paarkümmend aastat hiljem. Nende pesitsemise kohta andmeid siiski pole. Keiserpingviin on, nagu nimestki aimata, pingviinide seltsi väarikaim esindaja. Käitumine paistab silma väljapeetuse ja külmaverelisusega, kõnnak on aeglane ja veidi taaruv. Kui siledal jääl või lumel peakski kiire hakkama, laseb keiser kõhuli. Tiibadega lükates libiseb ta igatahes kiiremini, kui lihtsurelik inimene kõndida suudab. Pea, selg ja saba on tal sinakasmustad, pikk nokk külgedelt punakasliilla, põsed ja kael kollakasoranžid. Kaugemalt vaadates sarnaneb ta valget särki ja musta sabakuube kandva hästidoidetud härrasmehega. Arvan muide, et pingviinid peavadki inimest suureks pingviiniks. Miks muidu astuvad nad lähedusse juhtunud inimestele sageli juurde. Jäävad siiski

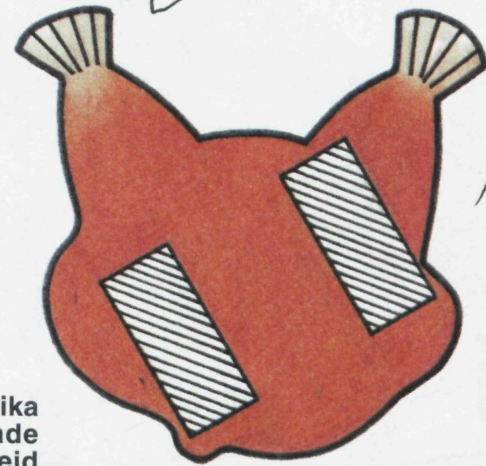
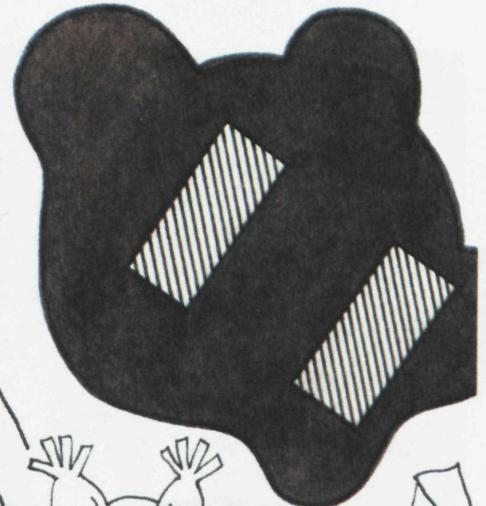
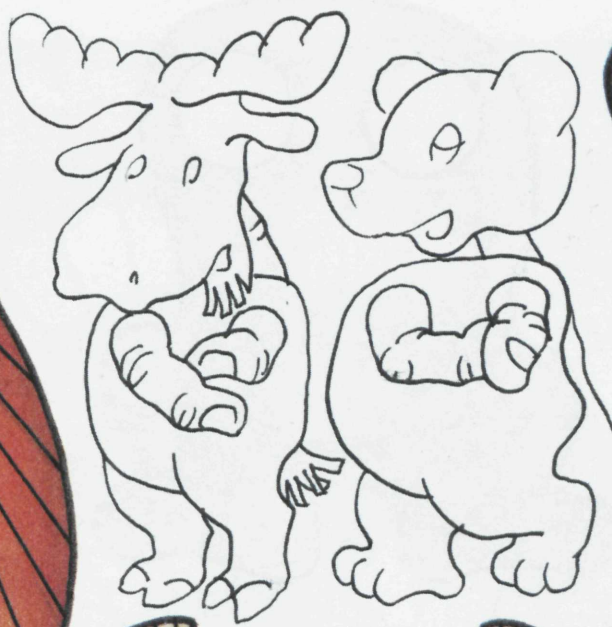
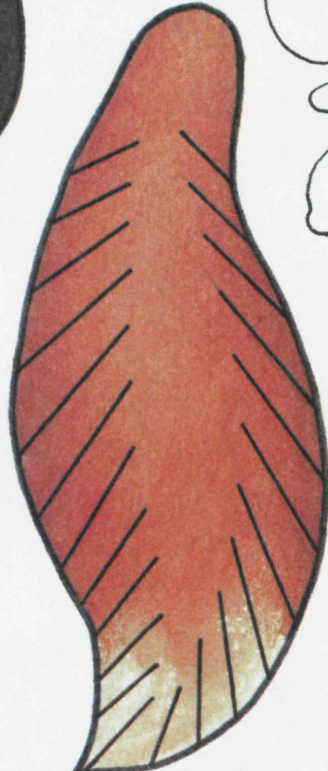
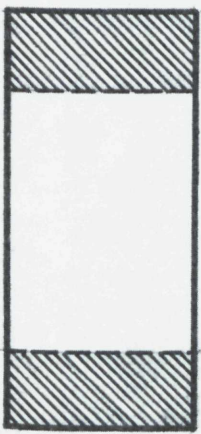
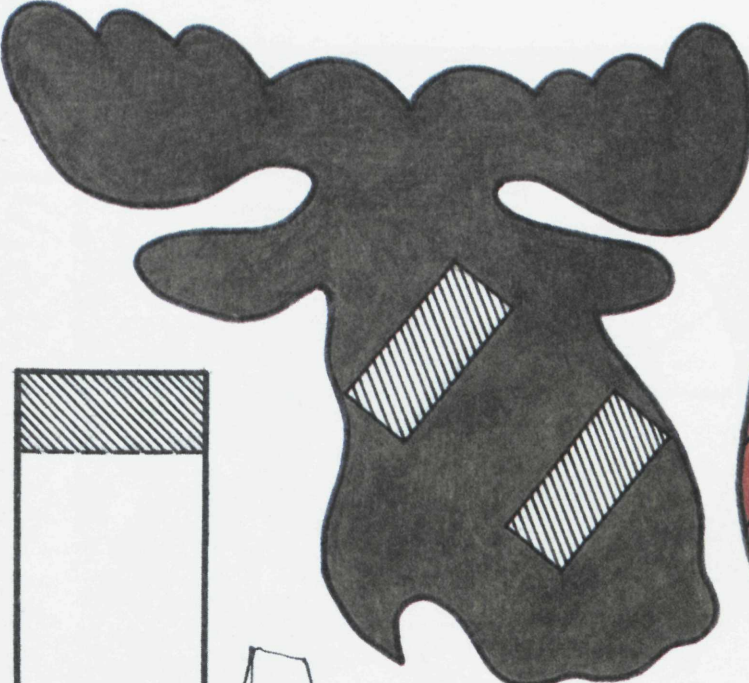
Pildistanud ENN KAUP

mõne meetri kaugusele ja esinevad lühikese "kõnega". Sellised kohtumised on väga liigutavad. Kui aga tuleks vastu 170 cm pikkune pingviin? Inimene on sellisele kohtumisele paraku hilineunud. Väljakaevatud luustike põhjal on leitud, et nii suured pingviinid elasid miljonite aastate eest. Pingviinid peavad lugu seltskonnast. Suurimas teadaolevas keiserpingviinide koloonias on loetletud umbes sada tuhat lindu. Märtsis, sügisel (jätta meelde!), saabuvad meretoidul endid paksuks nuumanud keiserlikud kõrgused kaldajäälle. Siis algab kaasa otsimine. Isalind astub väljaalutule aeglase ja väarika sammuga ligi ja esitab armastuslaulu. Järgneb emalinnu vastulaulmine, kummardused ja sirutused. Maikuu muneb emalind umbes 450 grammi raskuse muna, mille isalind juubeldushüüete saatel kohe oma hoole alla võtab.

Ta veeretab selle oma lestjalgadele ja katab paksu sulgedeta rasvavoldiga. Algab kuni 65-päevane haudumine. Pakane ja tuul sunnivad isalinde sooja hoidmiseks tihedalt üksteise vastas seisma. Äärmised katsuvad muudkui keskele trügida.

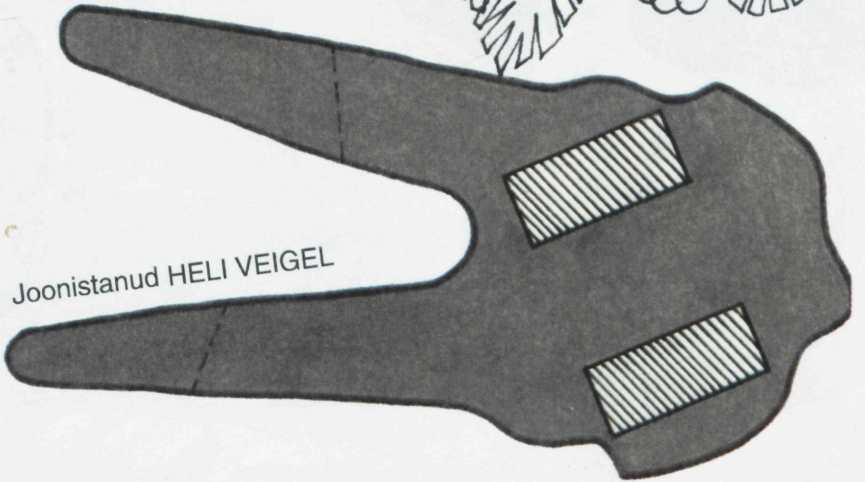
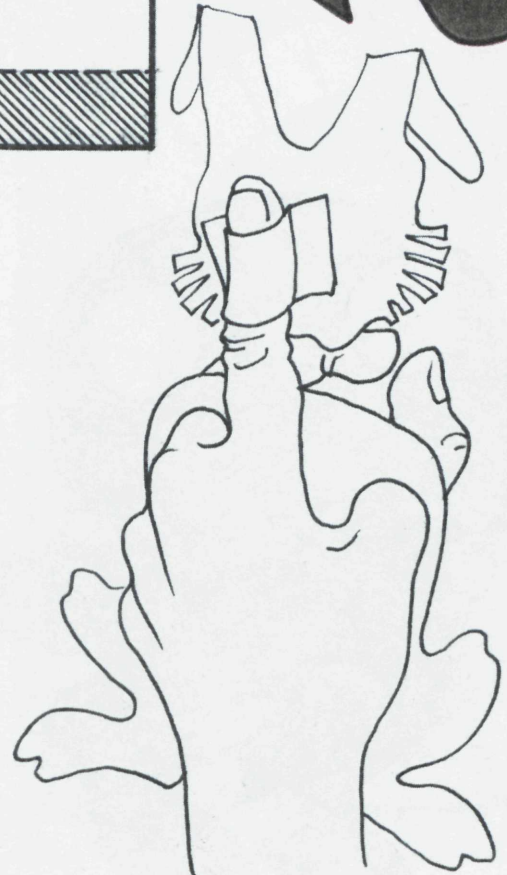
Pärast muna pidulikku üleandmist siirduvad emalinnud jalamaid (olles pika nälgimisega kõvasti kõhnunud) avamererele toituma. Pärast sageli mitmesaja kilomeetri pikkust rännakut jõuavad nad tagasi juulis. Just sel ajal hakkavad pojad kooruma. Emalind oksendab seeditud toidu pojakesele. Kui emalind peaks hilineema, toidab poega isalind oma kõhust pärineva valgu- ja rasvarikka eritisega. Kui miski ilmas väärrib linnupiima nime, siis just see. Kuid selleks ajaks on isalind nälginud juba neli kuud ja kaotanud poole oma kehakaalust. Nüüd kihutab mere poole isalind ja poeg jääb emalinnu toidule ja kõhuvolti sooja. Niiviisi vahetuste kaupa kasvatataksegi lapsuke üles. Septembri alguses poeg enam kõhuvoldi alla ei mahu. Paks udusulestik seljas, kogunevad noored pingviinid rühma ja seisavad seal tihedalt üksteise vastas. Sellist kogunemiskohta kutsutakse lasteaiaks. Detsembri keskel, merejää lagunemise ajaks, saavad noored pingviinid selga vee- ja külmakindla sulestiku. Nüüd hakkavad nad ise süüa otsima.

Karmidel talvedel, mil vaba veepiir jääb nii kaugele, et vanemad ei jõua poegi toiduga varustada, võib kogu järelkasv nälga surra. Et aga keiserpingviinide keskmine eluiga ulatub 25 eluaastani, on nad siiski vastu pidanud. Kuid imetlust väärivad need erakordselt rasketele tingimustele väga täpselt kohastunud linnud igal juhul.

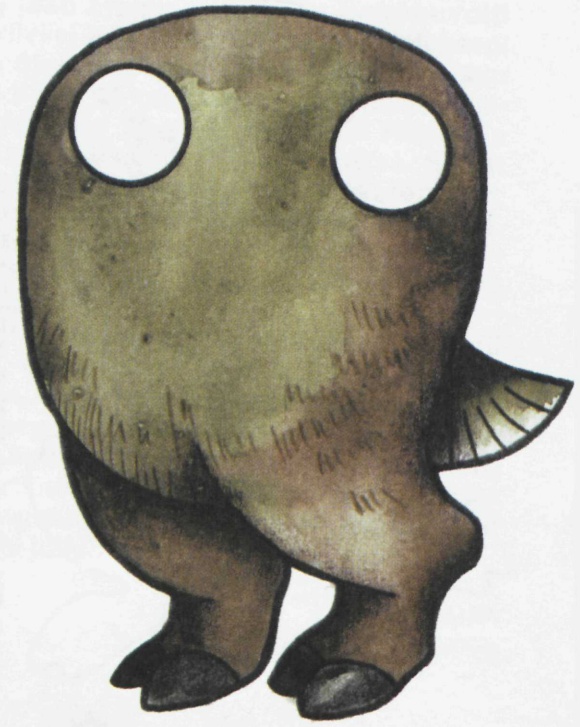
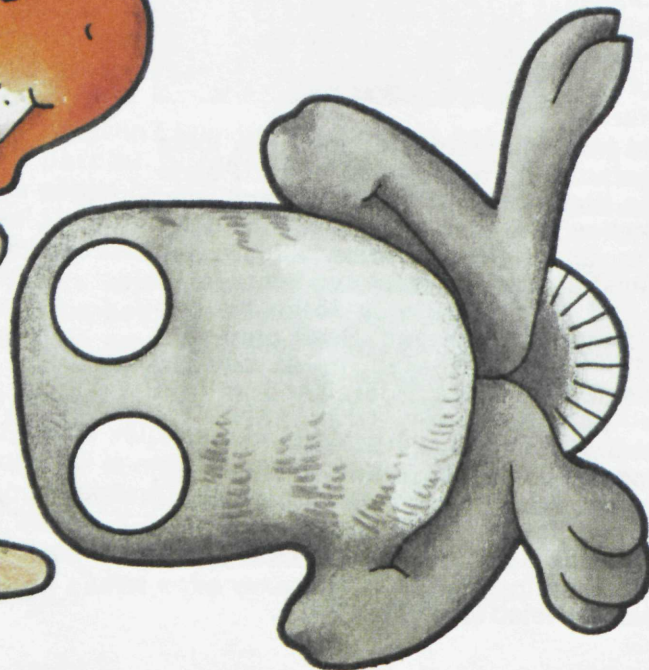
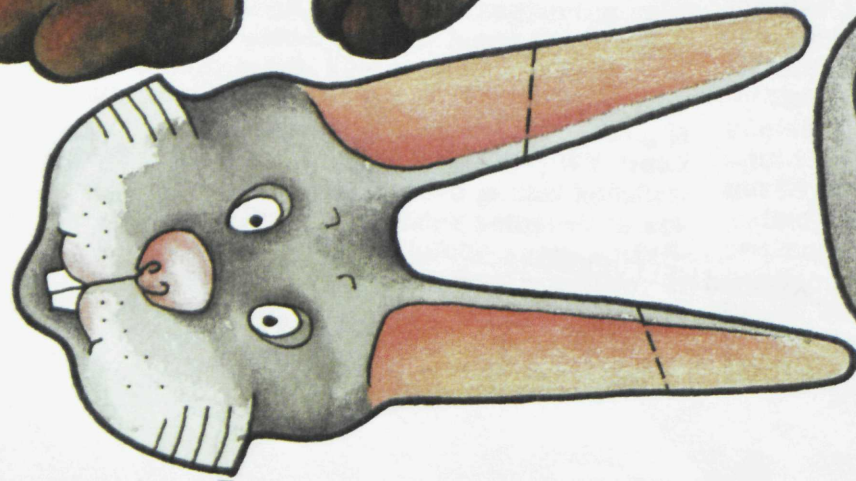
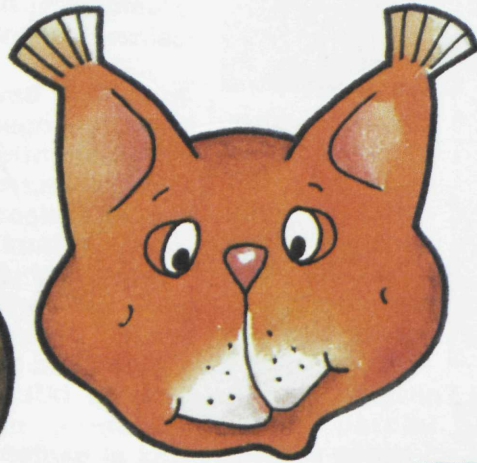
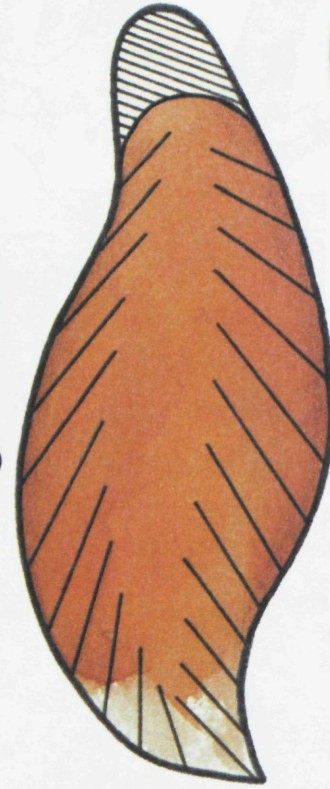
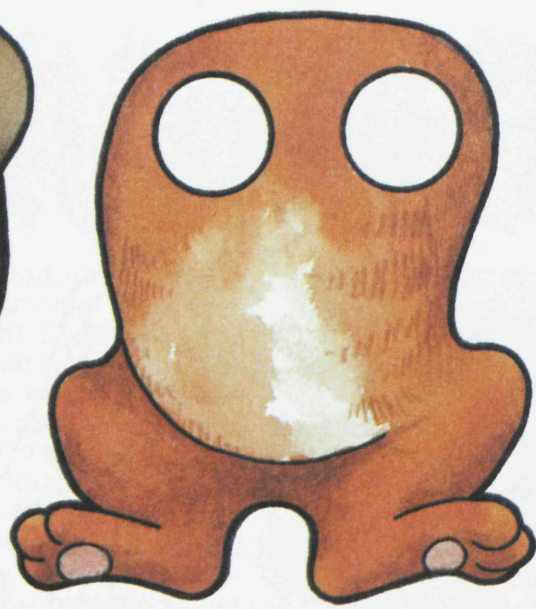

NUKUNÄIDENDI "JÖUJUURIKAS" TEGELASED

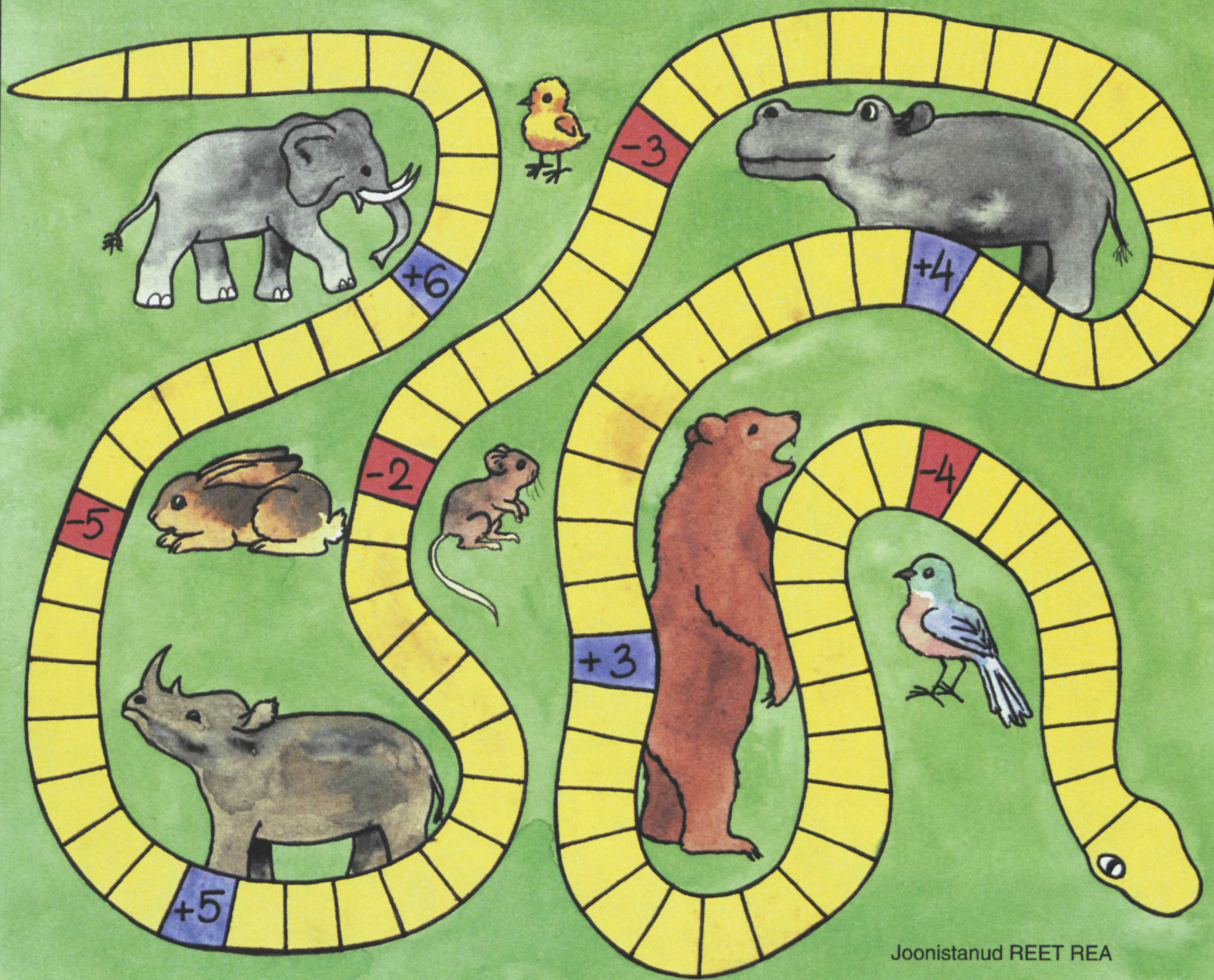
Uuri hoolega jooniseid, alles siis löika tegelaste pead ja kehad välja. Peade taha liimi pabeririba, siis on hea neid nimetissõrme otsa torgata. Näidise järgi löika välja veel 3 pabeririba ja liimi need otstest peade taha viirutatud kohtadele. Kehad liimi papile ja löika neisse sõrmede tarvis augud. Sealt pista läbi põial ja Pikk Peeter, neist saavad loomade esikäpad. Põdraisand ja Karu on parema käe, Oravapoiss ja Jänestetüdruk vasaku käe jaoks. Jänese kõrvad murra lonti. Sabadesse, kõrvadesse, Põdraisanda habemesse ja Jänestetüdruku vurrudesse näidatud kohta tee sisselõiked ning Oravapoisi saba liimi rippuma. Näidendi leiad leheküljelt 2.

Joonistanud HELI VEIGEL

Mängija asetab oma nupu mao saba esimesele ruudule ja hakkab täringut veeretades liikuma pea suunas. Punane ruut tähendab, et maal on söögipaus ja pead astuma vastava arvu ruute tagasi. Sinine ruut tähendab, et on vaja kiiresti suurema looma teelt ära minna ja mängija liigub vastava arvu ruute edasi. Võidab see, kes esimesena mao peani jõuab.

Joonistanud REET REA

Lasteajakiri
"TÄHEKE"

Asutatud jaanuaris 1960
ilmub kord kuus

Toimetuse aadress:
Pärnu mnt. 67a
EE0001 Tallinn

Peatoimetaja
ELJU SILD
tel. 681 497
Tegevtoimetaja
VIIVI VARIKSAAR
tel. 681 495
Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP
tel. 681 495
Kunstiline toimetaja
PRIIT REA
tel. 681 495

Printall
Pärnu mnt. 67a
EE0001 Tallinn

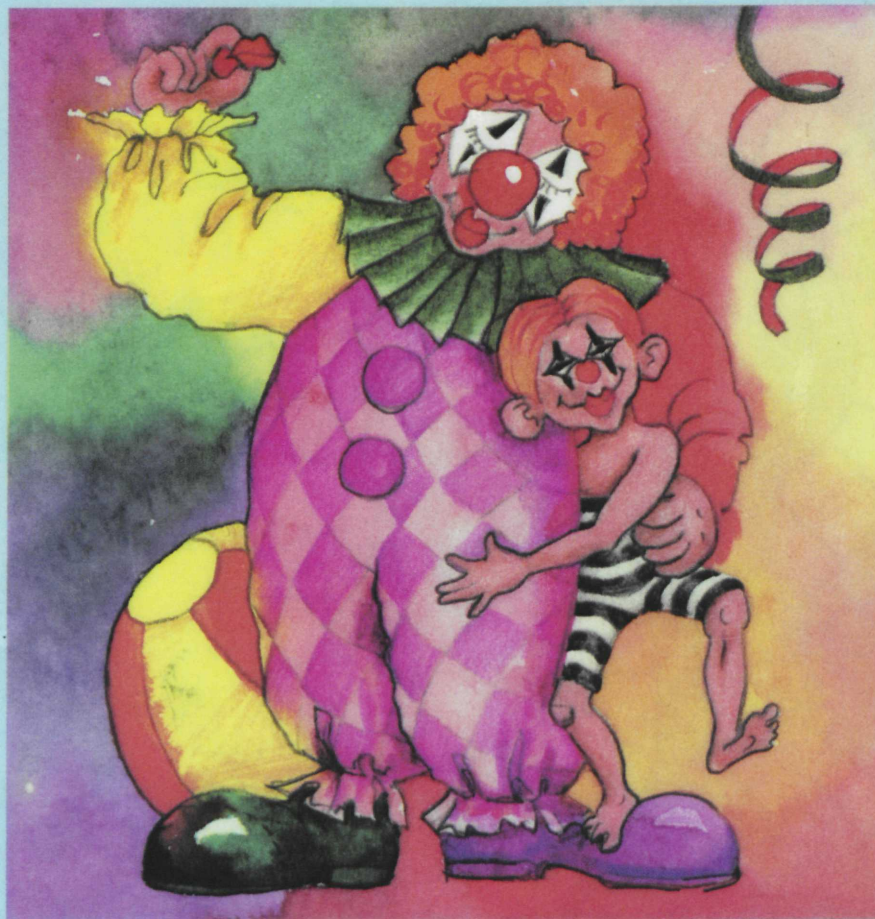
ESIKAANEL
EVERI
VÄHI
JONISTUS

et nende abilised olid igasugu pillid ja lühikesed laulud. Klounide maskid ja kostüümid olid (ja on ka praegu) värvirikkad. Püksid ja kuub olid kas suured või, vastupidi, nii kitsad, et võisid etenduse ajal rebeneda. Nad kandsid parukaid, kasutasid suurt nina ning värvisid põski. Inglise kloun Billy Giden tutvus juhuslikult ühe lõbusa neegriga, kes töötas sadamas laadijana. Nad otsustasid koos esinema hakata ja nii sündis paarisklounaad. Musta nahavärviga kloune kutsutakse kogu maailmas magusa sõnaga – šokolaad. Esinemisel tegutsevad klounid täpse plaani järgi. Tavaliselt on üks neist julgem ja osavam, tema mõtleb igasugu trikke välja. Teine püüab kõike järele teha, kuid ükski asi tal ei õnnestu. Ta rohkem segab, kui aitab

Klounikooli teises tunnis tutvustan maailmakuulsaid kloune. Nagu tsirkus ise, nii on ka klounikunst väga vana. Keskaja kuningate narrid ja laadal esinenud arlekiinid on tänapäeva arusaamise järgi ju ka klounid.

18. sajandi keskel oli Euroopas väga kuulus Itaaliast pärit laulja, akrobaat ja köietantsija Giuseppe Grimaldi. Esinemise ajal oli ta alati nii lõbus, et selle kohta tehti talle isegi etteheiteid. Inglise kloun William F. Wollet oli esimene, kes naljategemisel võttis appi sõnad. Tema naljad olid pärit inglise kuulsa näitekirjaniku Shakespeare'i näidenditest. Eelmisel sajandil kutsuti Ameerikas kloune muusikaklounideks. Juba nimetuse järgi võib arvata,

Joonistanud HELI VEIGEL

sõpra. $PF \frac{b}{54} 97,2$
sirvida Pinocchio raamatut, seal on ka tsirkusest juttu. Vene tsirkus kinkis maailmale päikeselise klouni – Oleg Popovi. Aastaid esines ta numbriga, milles üritas maast päikesekiirt üles korjata. Ta nägi kõvasti vaeva. Kiire lõpuks pihku saanud, kinkis ta selle mõnele pealtvaatajale. Küllap sinu vanemad on Oleg Popovi vähemalt teleris esinemas näinud.

Vene kloun Karandaš esines alati musta ülikonna, kaabu ja kaelasidemega. Lisaks olid tal veel must parukas ja sama värvi vuntsid. Teda saatis must koer.

Sageli arvatakse, et klounid on ka pärast etendust lõbusad naljavennad, keda ükski tõsine asi ei huvita. Maailmakuulsat vene klouni Juri Nikulinit tuntakse kui väga tarka ning arukat inimest. Ta on mänginud filmides mitmeid tõsiseid osi. Praegu töötab ta Moskva tsirkuse direktorina.

Kui soovid jätkata õpinguid klounikoolis, siis kirjuta toimetusele, kas sa oled tsirkuses käinud ja mida seal klounid tegid.

Ümbrikule kirjuta ka Klouni kool.